

Anna Jankowiak

STANY ZJEDNOCZONE JAKO EKONOMICZNY PARTNER PAŃSTW AZJI

1. Wstęp

Po zakończeniu zimnej wojny Stany Zjednoczone stały się jedynym supermocarstwem na świecie. Nie miały i nie mają sobie równych zarówno na płaszczyźnie militarnej, społecznej, a przede wszystkim gospodarczej. Kolejni prezydenci USA – zaczynając od Geорга H.W. Busha – okazali się przywódcami światowymi mającymi wpływ na losy nie tylko swojego państwa, ale i całego świata. Dominacja Stanów Zjednoczonych trwa od wielu lat i obecnie nie ma państwa, które mogłoby zastąpić to mocarstwo na pozycji światowego lidera. Jednak wydawać się może, że USA nie są już tak dominujące jak wcześniej i coraz częściej stają w pozycji partnera, szczególnie na płaszczyźnie gospodarczej. USA prowadzą swoje interesy na całym świecie, dokonując wymiany międzynarodowej z każdą liczącą się gospodarką narodową. Sytuacja, w której największym partnerem gospodarczym Stanów Zjednoczonych jest Europa, zaczyna ulegać zmianie. Coraz większe znaczenie w przepływach między Amerykanami a resztą świata odgrywa region Azji. Można przyjąć tezę, iż to właśnie Azja będzie stanowiła centrum amerykańskich interesów w XXI w., gdyż stwarza ona szansę na sukces i daje ogromne możliwości.

2. Stany Zjednoczone jako dominująca gospodarka świata

USA są wiodą prym w gospodarce światowej pod wieloma względami. Amerykanie tworzą największy produkt krajowy brutto, który w 2006 roku wynosił 13 253 mld USD, i tym samym wyprzedzają wszystkie inne narody świata. Zaraz po nich plasują się Chińczycy i Japończycy, którzy jednak nie osiągają tak imponującego wyniku, gdyż japońskie PKB jest wielokrotnie niższe i w 2006 r. kształtowało się na poziomie 4911 mld USD. Amerykańską przewagę można także zauważyć w produkcie krajowym brutto liczonym na jednego mieszkańca. PKB *per capita* utrzymywał się na bardzo wysokim poziomie 43 500 USD, podczas gdy w Japonii wynosił 33 100 USD, a w Chinach zaledwie 7600 USD¹.

¹ Dane Biura Analiz Ekonomicznych Amerykańskiego Departamentu Handlu (Bureau of Economic Analysis U.S. Department of Commerce), www.bea.gov.

Istnieje wiele czynników świadczących o znaczącej roli Stanów Zjednoczonych. Są one najbardziej konkurencyjną gospodarką świata według raportu International Institute of Management Development ze Szwajcarii z 2007 r., a ich pozycja w tym rankingu od wielu lat jest niezagrożona. Dolar amerykański jest światową walutą, w której dokonywana jest większość transakcji na rynkach międzynarodowych. Analiza listy Global 500 największych przedsiębiorstw międzynarodowych pokazuje wyraźną dominację korporacji transnarodowych (KTN) pochodzących właśnie z tego kraju. Na całej liście Global 500 z 2008 r. jest aż 153 KTN, które rozpoczęły swoją działalność na rynku amerykańskim, podczas gdy z Japonii pochodzą 64, z Wielkiej Brytanii 34, a z Niemiec 37 korporacji transnarodowych. Należy zauważyć, że w tym rankingu znalazło się 29 korporacji chińskich, co potwierdza znaczenie przedsiębiorstw chińskich w gospodarce globalnej².

USA jest również światowym liderem pod względem wartości nakładów na badania i rozwój. Wartość ta, według danych z 2003 r., osiągnęła poziom 284 mld USD. Amerykańskie wydatki na B+R przekraczają kwotę przekazywaną na tę dziedzinę z budżetów wszystkich krajów Unii Europejskiej przed ostatnim rozszerzeniem łącznie (UE-25) – 211 mld USD. Na drugim miejscu po USA plasuje się Japonia z kwotą przekraczającą 114 mld USD. Dominację światowego giganta ekonomicznego widać także w liczbie wynalazków opatentowanych w ostatnich latach – ich udział w ogólnej liczbie zgłaszanych patentów sięga prawie 35%³.

3. Amerykańska wymiana handlowa z państwami azjatyckimi

Region Azji i Pacyfiku odgrywa dzisiaj ważną rolę w gospodarce Stanów Zjednoczonych, które zmniejszyły zainteresowanie rynkiem europejskim właśnie na rzecz tej części świata. Działania administracji poszczególnych rządów amerykańskich mają na celu utrzymanie przyjaznych stosunków z partnerami z tego regionu oraz nawiązywanie nowych kontaktów gospodarczych. Stany Zjednoczone z racji swojej potęgi gospodarczej i społecznej są najbardziej liczącym się partnerem handlowym na świecie, a w szczególności w regionie Azji i Pacyfiku.

Według danych publikowanych przez United States International Trade Commission (tab. 1), całkowita wartość eksportu amerykańskiego do krajów Azji w 2007 r. wyniosła 290,75 mld USD, co stanowiło wzrost o 12,4% w stosunku do roku 2006. Największe ilości amerykańskich towarów są sprzedawane do Chin – wartość eksportu do tego kraju to ponad 65 mld USD w 2007 r. (wzrost o 18,1% w stosunku do roku 2006 i o ponad 56% w stosunku do 2005 r.). Chiny są największym azjatyckim partnerem gospodarczym Stanów Zjednoczonych i jednocześnie są jednym z trzech największych odbiorców amerykańskiego eksportu – w 2007 r. uplasowały się za Kanadą i Meksykiem.

² Fortune Global 500 z 2008 r., www.money.cnn.com.

³ OECD Source – OECD Statistics Portal, www.sourceoecd.org.

Tabela 1. Eksport USA do poszczególnych krajów Azji w latach 2003-2007 (w mln USD)

Kraj	2003	2004	2005	2006	2007	Zmiana procentowa 2006 - 2007
Chiny	28 418	34 721	41 837	55 224	65 238	18,1
Hongkong	13 542	15 809	16 323	17 779	20 121	13,2
Indie	4 986	6 095	7 958	10 091	17 592	74,3
Indonezja	2 520	2 669	3 045	3 078	4 235	37,6
Japonia	52 064	54 400	55 410	59 649	62 665	5,1
Korea Południowa	24 099	26 333	27 670	32 455	34 703	6,9
Malezja	10 921	10 897	10 451	12 550	11 680	-6,9
Filipiny	7 992	7 072	6 893	7 617	7 713	1,3
Singapur	16 576	19 601	20 646	24 683	26 284	6,5
Tajwan	17 488	21 731	22 050	23 023	26 359	14,5
Tajlandia	5 842	6 363	7 233	8 152	8 445	3,6
Wietnam	1 324	1 163	1 192	1 100	1 903	72,9
Pozostałe	1 494	2 722	2 325	3 374	3 814	13
Razem	187 266	209 576	223 032	258 777	290 751	12,4

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych United States International Trade Commission, www.dataweb.usitc.gov.

Znaczna część amerykańskiego eksportu trafia do Chin, a zarazem ogromna część importu USA pochodzi właśnie z tego państwa. Zainteresowanie rynkiem chińskim, kształtujące obecne amerykańskie stosunki handlowe, istniało już w XIX wieku. Wielu opiniotwórców uważało Chiny za rynek szczególnie atrakcyjny, o niemal nieograniczonych możliwościach. Choć w tym okresie eksport do Chin stanowił tylko niewielki procent ogólnego eksportu amerykańskiego, to właśnie w tym regionie dostrzegano ogromną szansę dla gospodarki USA⁴. O jego znaczeniu może świadczyć sformułowana wówczas doktryna „otwartych drzwi” J. Haya, dotycząca równości wszystkich państw w handlu z Chinami i zachowania terytorialnej integralności Chin. Stany Zjednoczone starały się stworzyć dogodny dla siebie warunki w handlu z Chinami, dlatego też każde inne mocarstwo, które dążyło do podziału tego kraju, wchodziło w konflikt z interesami amerykańskimi w tej części świata. Dwie podstawowe zasady sformułowane w doktrynie „otwartych drzwi” były jednocześnie głównymi założeniami amerykańskiej polityki zagranicznej w stosunku do Azji Wschodniej aż do 1949 r.

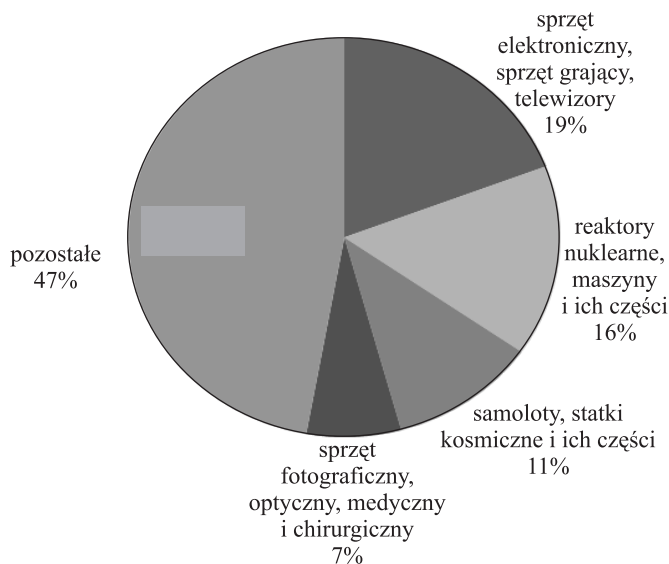
Do 2006 r. największy strumień amerykańskiego eksportu trafiał do Japonii, która przez wiele lat była głównym partnerem gospodarczym USA. W ostatnich latach poziom eksportu do Japonii podnosi się, lecz dane z 1996 r. (67,5 mld USD⁵) pozwalają zaobserwować zmniejszenie strumienia amerykańskich produktów i usług tam sprzedawanych. Kolejne kraje, do których kierowany był eksport USA, to Korea

⁴ K. Michałek, *Amerykańskie stulecie. Historia Stanów Zjednoczonych Ameryki 1900-2001*, Warszawa 2004, s. 61.

⁵ United States International Trade Commission, www.dataweb.usitc.gov.

Południowa, Tajwan, Singapur, Hongkong, Indie oraz Maleszja. Eksport do pozostałych państw regionu Azji Wschodniej nie przekraczał w 2007 r. 10 mld USD. Należy zauważyć, że największą zmianę wartości eksportu USA w porównaniu z 2006 r. odnotowano w wymianie z Indiami, gdzie strumień eksportu został zwiększony o 74%, natomiast eksport do Wietnamu wzrósł o 73%. Eksport USA do Maleszji zmniejszył się o 7% w stosunku do 2006 r. i jest to jedyne państwo regionu Azji Wschodniej, do którego wyeksportowano mniej towarów i usług niż w roku poprzednim. Niniejsze dane pokazują, że region azjatycki jest coraz większym odbiorcą towarów i usług amerykańskich. Wśród państw regionu ważnymi odbiorcami są Chiny i Japonia, jednak także mniejsze państwa, np. Wietnam, stają się coraz istotniejszymi partnerami gospodarczymi Stanów Zjednoczonych.

W 2007 r. Amerykanie eksportowali do krajów Azji głównie zawansowany technologicznie sprzęt elektroniczny i grający, reaktory nuklearne, samoloty i ich części oraz statki kosmiczne i sprzęt fotograficzny. Kolejne miejsca zajmuje sprzedaż zbóż, owoców, kamieni szlachetnych, plastików i produktów z nich wytwarzanych, stali i żelaza, chemikaliów, bawełny, leków, wyrobów z drewna oraz szkła, zabawek i mebli (rys. 1)⁶.

Rys. 1. Udział poszczególnych towarów w eksporcie USA do Azji w 2007 r.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych TradeStats Express – National Trade Data, www.tse.export.gov.

Wartość importu USA pochodzącego z krajów azjatyckich w 2007 r. wynosiła 705,49 mld USD, co stanowiło wzrost o ponad 5% w stosunku do wielkości importu z 2006 r. (tab. 2). Podobnie jak w latach poprzednich, największy procent importu

⁶ TradeStats Express – National Trade Data, www.tse.export.gov.

Tabela 2. Import USA z poszczególnych krajów Azji w latach 2003-2007 (w mln USD)

Kraj	2003	2004	2005	2006	2007	Zmiana procentowa 2006 - 2007
Chiny	152 379	196 699	243 462	287 773	321 508	11,7
Hongkong	8 850	9 314	8 893	7 943	7 030	-11,5
Indie	13 053	15 562	18 807	21 826	24 024	10,1
Indonezja	9 520	10 811	12 016	13 404	14 304	6,7
Japonia	118 029	129 595	138 091	148 091	145 464	-1,8
Korea Południowa	36 963	46 163	43 779	45 830	47 566	3,8
Malezja	25 438	28 185	33 703	36 532	32 790	-10,2
Taiwan	31 600	34 617	34 838	38 215	38 302	0,2
Tajlandia	15 181	17 577	19 892	22 472	22 753	1,3
Wietnam	4 555	5 276	6 630	8 566	10 633	24,1
Pozostałe	35 458	35 468	36 306	40 798	41 112	0,7
Razem	451 026	529 267	596 420	671 449	705 487	5,1

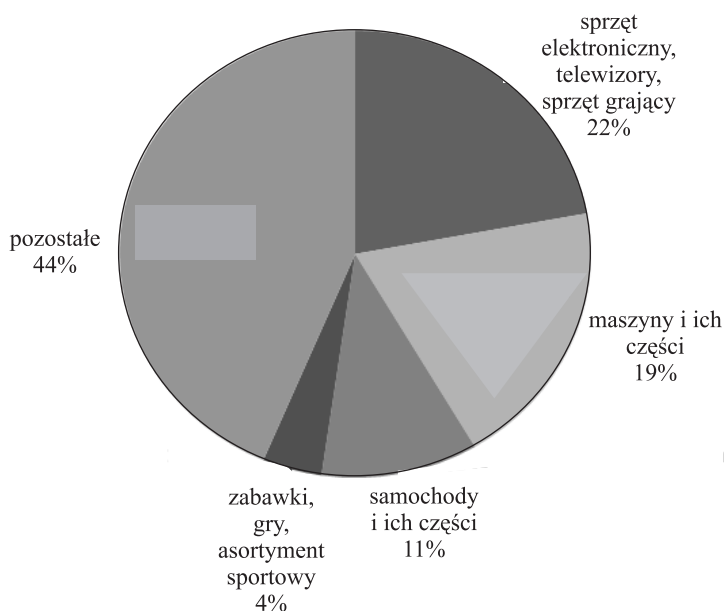
Źródło: pracowanie własne na podstawie danych United States International Trade Commission, www.dataweb.usitc.gov.

USA z państw azjatyckich stanowił import z Chin. Od roku 2002 Chiny dostarczają najwięcej towarów i usług do Stanów Zjednoczonych, wyprzedzając tym samym innego giganta azjatyckiego, jakim jest Japonia. Od 2002 r. Japonia zajmuje drugą pozycję wśród importerów na rynek amerykański z regionu Azji. Chiny osiągnęły pozycję lidera pośród wszystkich partnerów gospodarczych USA po raz pierwszy w 2007 r., deklasując Kanadę, która do tego roku była największym eksporterem na rynek amerykański. Wśród dziesięciu największych światowych importerów na rynek amerykański w 2007 r. czterech pochodzi z regionu Azji i są to: Chiny, Japonia, Korea Południowa i Tajwan, czyli właśnie te państwa, do których USA najczęściej eksportują.

Stany Zjednoczone nadal dużo importują z Hongkongu, Japonii i Malezji, jednak wartość towarów importowanych z tych krajów zmalała w stosunku do roku 2006. Warto zauważyć znaczny wzrost wartości importu USA z Wietnamu – 24% , pozwalający sądzić, iż oba te kraje, mimo trudnej historii stosunków politycznych i militarnych, stają się dla siebie coraz ważniejszymi partnerami handlowymi. Podobna sytuacja występuje w relacjach z Indiami, których dynamiczny rozwój gospodarczy przyczynia się do zwiększenia wymiany z USA.

Stany Zjednoczone importują najczęściej produktów elektronicznych, telewizorów i sprzętu grającego. Kolejne miejsca zajmują maszyny i ich części, samochody i ich części, ubrania i akcesoria codziennego użytku, skóry i artykuły skórzane, zabawki, sprzęt sportowy, obuwie, szczególnie sportowe, meble, łóżka, lampy i inne sprzęty domowe, tekstylia, plastiki oraz instrumenty muzyczne⁷.

⁷ Tamże.

Rys. 2. Udział poszczególnych towarów w imporcie do USA z Azji w 2007 r. (w %)

Źródło: pracowanie własne na podstawie danych TradeStats Express – National Trade Data, www.tse.export.gov.

Amerykański import rośnie o wiele szybciej niż eksport i z roku na rok ta dysproporcja się powiększa, tworząc niebezpiecznie wysoki deficyt w handlu zagranicznym. W 2007 r. w handlu z państwami z regionu Azji i Pacyfiku amerykański deficyt wyniósł prawie 415 mld USD. W ciągu zaledwie pięciu lat, czyli od roku 2003, kiedy deficyt był na poziomie 263,76 mld USD, wzrósł on o ponad 57%. Na powiększanie się deficytu w handlu największy wpływ ma deficyt w wymianie między USA a Chinami. W 2007 r. wyniósł on 256,27 mld USD. Porównując tę wielkość z danymi z 2003 r. (deficyt na poziomie 123,96 mld USD), notuje się wzrost o ponad 106%. Drugie miejsce zajmuje Japonia – w handlu z tym krajem w 2007 r. zanotowano deficyt wielkości 82,8 mld USD. Trzecie miejsce przypadło Malezji, jednak nie jest to różnica aż tak ogromna (deficyt o wartości 21,1 mld USD). Amerykanie mają deficyt w handlu z większością krajów omawianego regionu (tab. 3), wyjątek stanowią tylko Singapur (w 2007 r. nadwyżka na poziomie 7,89 mld USD) i Hongkong (z nadwyżką w 2007 r. równą 13,09 mld USD). Można sądzić, że jest to bardzo niebezpieczna sytuacja dla amerykańskiej gospodarki, gdyż wartość towarów wpływających na amerykański rynek przekracza wartość produktów sprzedawanych za granicą. Amerykański rząd zarzuca Chinom celowe obniżanie wartości swojej waluty, aby towary były jak najtańsze i wypierały z rynku towary konkurencji. W tym właśnie działaniu można upatrywać przyczyn tak dużego deficytu w hand-

Tabela 3. Bilans handlu zagranicznego USA z wybranymi krajami regionu Azji Wschodniej w latach 2003-2007 (w mln USD)

Kraj	2003	2004	2005	2006	2007
Hongkong	4 692	6 496	7 429	9 836	13 090
Singapur	1 418	4 295	5 529	6 906	7 889
Filipiny	-2 069	-2 072	-2 355	-2 078	-1 695
Indie	-8 067	-9 467	-10 849	-11 735	-6 432
Wietnam	-3 230	-4 112	-5 438	-7 466	-8 730
Indonezja	-7 000	-8 142	-8 971	-10 326	-10 070
Tajwan	-14 112	-12 886	-12 788	-15 191	-11 943
Korea Południowa	-12 865	-19 829	-16 109	-13 374	-12 863
Tajlandia	-9 339	-11 214	-12 659	-14 319	-14 308
Malezja	-14 517	-17 288	-23 252	-23 982	-21 110
Japonia	-65 965	-75 194	-82 682	-88 442	-82 799
Chiny	-123 961	-161 978	-201 626	-232 549	-256 269
Pozostałe	-8 745	-8 297	-9 615	-9 952	-9 495
Razem	-263 760	-319 690	-373 388	-412 672	-414 736

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych United States International Trade Commission, www.dataweb.usitc.gov.

lu. W ostatnich latach wartość amerykańskiego importu rosła średnio o 2 mld USD rocznie, jednak w roku 2007 przyrost ten w stosunku do 2006 r. wyniósł 1 mld USD, podczas gdy eksport amerykańskich towarów stale się zwiększa. Jedną z przyczyn wzrostu wartości eksportu USA może być niska wartość dolara, co sprawia, że amerykańskie towary są bardziej konkurencyjne na rynku międzynarodowym. Coraz częściej Stany Zjednoczone są także postrzegane jako kraj atrakcyjny turystycznie.

Deficyt w Stanach Zjednoczonych stale rośnie, a gospodarka nie popada w recesję. Jest to wynikiem przechowywania przez świat i państwa Azji swoich rezerw walutowych w dolarach amerykańskich i jeśli taka tendencja będzie się utrzymywała, to Stany Zjednoczone nadal pozostaną gospodarczym liderem świata. Z drugiej strony „tani” dolar może odmienić skłonność do przechowywania krajowych rezerw walutowych w USD. Jeśli świat zamieni swoje rezerwy na euro, pojawi się realne zagrożenie dla globalnej ekonomii.

Stany Zjednoczone inwestują znaczną część swojego kapitału w postaci bezpośrednich inwestycji zagranicznych w regionie Azji. W 2007 r. do krajów azjatyckich napłynęło 454 mld USD inwestycji bezpośrednich. Porównując dane z 2007 r. z danymi z 2000 r., można zauważyć trend stale rosnącego kapitału zainwestowanego w postaci BIZ i jest to wzrost o 120%. Najwięcej kapitału napłynęło do Japonii (102 mld USD), do Singapuru (83 mld USD) oraz do Hongkongu (47 mld USD)⁸.

⁸ Na podstawie danych Biura Analiz Ekonomicznych (Bureau of Economic Analysis) będącego agencją Amerykańskiego Departamentu Handlu (U.S. Department of Commerce), www.bea.gov.

Wielkość amerykańskich BIZ zainwestowanych w krajach azjatyckich wyraźnie świadczy o niesłabnącym zainteresowaniu przedsiębiorstw z USA rynkiem azjatyckim. Inwestorzy amerykańscy od dłuższego czasu stale przenoszą część swoich interesów do Azji, upatrując w tym szanse zwiększenia zysków. Jest to jeden z czynników, którymi kieruje się lider gospodarki światowej, nawiązując współpracę inwestycyjną z krajami azjatyckimi. Należy zauważyć, że Stany Zjednoczone nie były partnerem inwestycyjnym dla rozwijających się krajów Azji, lecz była to współpraca bardzo jednostronna. To głównie amerykańscy przedsiębiorcy korzystali ze współpracy z Azją. Obecnie wiele krajów będących w fazie rozwoju gospodarczego dokonuje bezpośrednich inwestycji zagranicznych na terenie Stanów Zjednoczonych. W 2007 r. Chiny dokonały BIZ o wartości przekraczającej 1 mld USD, co w stosunku do roku 2002 (0,38 mld USD) stanowi wzrost o 163%. Aktywne pod względem inwestycji okazały się także Indie, które w 2007 r. zainwestowały 3 mld USD, a w 2002 r. 0,23 mld USD. Japonia – największy dotychczasowy partner ekonomiczny USA w regionie Azji – w 2007 r. zainwestowała kapitał w postaci BIZ o łącznej wartości 233 mld USD⁹.

4. Podsumowanie

Pozycja USA w regionie Azji i Pacyfiku, a także na całym świecie, przez wiele lat wydawała się być niezagrożona. Amerykańska gospodarka, nakłady na wojsko, wysoka stopa życiowa społeczeństwa pozwalały przypuszczać, że pozycja największego globalnego mocarstwa jest zdobyta przez Stany Zjednoczone raz na zawsze. Po odejściu od dwubiegunowego podziału świata, z chwilą zakończenia zimnej wojny, USA mogły realizować swoje interesy w świecie jednobiegunowym. Kolejne rządy amerykańskie niejednokrotnie przekonywały światową opinię publiczną, że to, co dobre dla USA, jest również dobre dla całego świata. Trudno jest winić Stany Zjednoczone za walkę przede wszystkim w obronie własnych interesów, lecz też coraz wyraźniej widać zmęczenie świata amerykańską hegemonią. Nie ma jednak kraju, który mógłby zająć miejsce Ameryki na arenie światowej, gdyż żadne państwo nie dysponuje taką siłą polityczną, gospodarczą ani społeczną, jak USA.

Wydawać się może, że Stany Zjednoczone nie wykorzystały w pełni szansy, jaką otrzymały po zakończeniu zimnej wojny, a tak jak każde imperium w historii, tak i USA mogą stracić dominującą rolę. W dobie rozwiniętej techniki i globalizacji upadek mocarstwa może nastąpić wcześniej niż można przypuszczać. Analizując możliwe scenariusze: Stany Zjednoczone mogą utrzymać swoją przewagę, jeśli będą prowadzić partnerską politykę zagraniczną również w dziedzinie gospodarczej. USA powinny działać z pozycji partnera, gdyż obecnie już nie tylko Ameryka oddziałuje na świat, ale także świat na Amerykę i to w sposób dotychczas niewyobrazalny. Inny

⁹ Tamże.

scenariusz zakłada, że nowe państwo przejmie rolę USA. Aż trzy państwa, które potencjalnie mogą zostać światowym mocarstwem, pochodzą z Azji: Japonia, Chiny i Indie.

Obserwowany wzrost wpływów Chin w regionie Azji i Pacyfiku pozwala sądzić, że chińska gospodarka jest w stanie skutecznie konkurować z amerykańską. Z drugiej jednak strony Chiny borykają się z własnymi problemami. Przeszkodą jest dla nich wewnętrzna niestabilność polityczna, brak przyjaznych stosunków z sąsiadami, a także możliwość „przegrzania się” chińskiej gospodarki. Problemem może być także całkowite uzależnienie Chin od Stanów Zjednoczonych, gdyż Chińczycy najczęściej swoich towarów sprzedają na rynek amerykański. Między USA a Chinami istnieją wzajemne powiązania gospodarcze tak silne, że mogą zmienić przyszłość stosunków międzynarodowych. Jeśli Amerykanie przestaną nabywać chińskie towary, to istnieje możliwość, iż wówczas chińska gospodarka się załamie. Jeśli natomiast Chińczycy przestaną inwestować w amerykańskie obligacje, to skończy się kapitał na pokrycie deficytu handlowego USA. Wydaje się także, że Chinom trudno jest pogodzić pręźnie i swobodnie rozwijającą się gospodarkę ze scentralizowanym systemem politycznym. Na drodze dominacji Chin może stanąć silna gospodarczo, jednak nie przejawiająca aspiracji przywódczych Japonia. Wielkim graczem mogą okazać się także Indie, których ambicje polityczne i gospodarcze są niepohamowane, lecz kraj ten jest pełen wewnętrznych problemów.

Jednak dzisiaj to Stany Zjednoczone są światowym mocarstwem numer jeden, choć ich polityka wobec Azji wydaje się podążać w stronę wzajemnego partnerstwa. Wzrasta amerykański eksport do państw badanego regionu, wzrasta również import azjatyckich towarów. Inwestorzy z USA przenoszą na rynek azjatycki znaczny kapitał w postaci BIZ, lecz również przedsiębiorcy z Azji w tej formie internacjonalizacji upatrują swej przyszłości. Istnieją silne powiązania gospodarcze między Stanami Zjednoczonymi a państwami Azji, opierające się na obopólnych korzyściach.

Literatura

- Fortune Global 500 2008 r., www.money.cnn.com (data dostępu 12.07.2008).
IMD World Competitiveness Yearbook 2007, www.imd.ch (data dostępu 23.06.2008).
Michałek K., *Amerykańskie stulecie. Historia Stanów Zjednoczonych Ameryki 1900-2001*, MADA, Warszawa 2004.
OECD Source – OECD Statistics Portal, www.sourceoecd.org (data dostępu 18.07.2008).
TradeStats Express – National Trade Data, www.tse.export.gov, (data dostępu 18.07.2008).
United States International Trade Commission, www.dataweb.usitc.gov.
www.bea.gov (data dostępu 22.07.2008).

USA AS AN ECONOMIC PARTNER FOR ASIAN COUNTRIES

Summary

US are doing business all over the world, trading with every major national economy. The situation in which Europe is the most significant trading partner for America, is now changing. The Asian region is playing more and more important role in the circulation between US and the rest of the world. We can assume with high probability that in the 21st century, Asia will become a center of American interest. Trading between US and Asia is significant for both sides.

Anna Jankowiak, mgr, asystent w Katedrze Międzynarodowych Stosunków Gospodarczych Uniwersytetu Ekonomicznego we Wrocławiu.